

Nieuwsbrief 2021-10 (oktober), regio Den Bosch

Introductie

Dag lieve mensen allemaal,

Als jullie dit lezen, ben ik in Roncesvalles om daar te hospitaleren. Dat is nu voor de vierde keer. In ons team ken ik twee mensen van eerder hospitaleren en er zijn twee nieuwe teamleden. Met 5 mensen gaan we tot en met vrijdag 17 oktober in Roncesvalles de pelgrims opvangen. Het schijnt, dat het toch aardig druk is en dat velen, ook in oktober of misschien juist wel in oktober, op pad gaan naar Santiago de Compostella. Indertijd ben ik begonnen met hospitaleren omdat ik zelf zo'n fantastische ervaring heb gehad in Roncesvalles. De mensen die mij en mijn reisgenote na een behoorlijke pittige tocht over de Pyreneeën hartelijk verwelkomden, staan nog steeds in mijn hart gegrift. De verwijzing naar de kerkdienst voor de bendiciones (zegeningen), de heerlijke maaltijd in La Sabina met wijn en water, de contacten met andere peregrinos, het fijne bedje in de Aterpea en tot onze grote vreugde ook nog het feit dat we ons wasje konden afgeven.... Het was allemaal geweldig en indrukwekkend aan het begin van mijn eerste Camino.

Daarom besloot ik dienstbaar te zijn voor andere pelgrims, maar vooral ook omdat ik hou van reizen en ik het heerlijk vind om mensen uit alle delen van de wereld te ontmoeten. Inmiddels hoop ik mijn Spaans zodanig te beheersen, dat ik met Spaanse mensen kan praten en/of tolk kan zijn voor mensen die de Spaanse taal niet machtig zijn en in de problemen zijn gekomen door bijvoorbeeld gezondheidsproblemen of anderszins.

Voor deze gelegenheid heb ik een Spaans gedicht gevonden, waarmee deze nieuwsbrief wordt afgesloten (met een hopelijk niet al te slechte vertaling door mij!).

En verder ben ik op tijd terug voor onze **najaarsbijeenkomst op zondag 24 oktober**.

Onze wandeling op de vierde zaterdag in oktober komt daardoor te vervallen. Het programma ziet er voorlopig als volgt uit:

- 10.00 uur verzamelen/ vertrek op de Markt van Den Bosch, bij het beeld van Jeroen Bosch.
- Vervolgens maken we een stadswandeling in de voetsporen van Jeroen Bosch.
- Om 12 uur staan smakelijke broodjes klaar in een ruimte van het Jheronimus Bosch Art Centre, Jeroen Boschplein 1 (zijstraat van de Hinthamerstraat) in Den Bosch.

Na de lunch openen we de najaarsbijeenkomst met huishoudelijke zaken en daarna zullen verschillende regioleden wat vertellen over hun belevenissen in relatie met activiteiten in de regio en daarbuiten. We sluiten de dag met een glaasje rond 16.00 uur.

Misschien zijn er nog vrijwilligers die een handje willen helpen met het verzorgen van de lunch en de drankjes? Graag [melden bij de regio!](#)

Een definitieve uitnodiging met programma wordt medio oktober verzonden. Dan kun je je ook aanmelden.

We zijn mogelijk beperkt in de ruimte in relatie met Corona, dus bij heel veel belangstelling moeten we misschien mensen teleurstellen.

Marianne

Informatie landelijk en uit de regio's

Walk for Homs

We ontvingen een aankondiging voor een 6 daagse herdenkingstocht voor pater Frans van der Lugt (Syrië/ Homs) van Amsterdam naar 's-Hertogenbosch.

Voor meer informatie [zie ook krantenbericht](#) en eventueel voor nadere [informatie/ aanmelden](#)

Ondertussen in de Bossche regio

Regiofietstocht 11 september 2021

Voor zaterdag 11 september hadden Stephanie en Joop van Breugel een fietstocht georganiseerd langs de Hollandse Waterlinie. Een fietstocht tussen de Linge en de Lek; een gebied rijk aan waterlinie erfgoed, waaraan een zevental personen deelnamen.

Voor een foto-filmimpressie van de tocht kun je [hier klikken](#).

Regiowandeling 25 september 2021

Wandeling Molenheide met Paul

Wat een prachtig wandelweert, die laatste zaterdag van september en wat een boeiende en afwisselende wandeling had Paul Selten, onze gastheer, voor ons bedacht. Het was genieten op smalle bospaadjes, langs de ruige oevers van de Grote Beek, door weilanden en, het kan niet anders in dit gebied en met Paul als gids, langs kapelletjes, kerken en oorlogsmonumenten.

Hieronder voor jullie een (foto-)impressie:

De start is bij de voetbalvereniging van Wilbertoord. Uit de kofferbak drinken we traditiegetrouw koffie of thee met koek. Dank! Wilbertoord is een peeldorp dat zijn ontstaan dankt aan de ontginning van de Princepeel. Voor de naam van het dorp is inspiratie gezocht bij de patroonheilige van Mill waar Wilbertoord onder valt. Dat is St Willibrord, in de volksmond Wilbert genoemd.

In een lang lint vertrekken we oostwaarts door het bos naar de Molenheide. De naam van het gebied Molenheide verwijst naar de heide die zich begin vorige eeuw tot Weert uitstreckte. Vanaf 1920 werd het productiebos en nu herstelt Natuurmonumenten de heide weer. Onze eerste stopplaats is bij het Zilvermeer, een natuurlijk meer dat

in de winter, als de grondwaterstand hoog is, overstroomt en bij vorst een prachtige schaatsplek is.

In het dorp St Hubert staan we stil bij de H. Hubertus en Barbarakerk. Een middeleeuwse kerk die tijdens de reformatie functioneerde als pakhuis en vanaf 1825 weer door de katholieken in gebruik is genomen. In de toren en het schip zijn ijzeroerstenen verwerkt die in de omgeving van het dorp werden gedolven en al door de Romeinen als bouw materiaal werden gebruikt.

In St Hubert is op religieus gebied nog meer te vinden. Na even doorlopen staan we voor de Russisch Orthodoxe kerk St Elias, gevestigd in boerenhuis door de Archimandriet Pachom (van Neerven 1935-2007). Deze katholieke Brabander leerde in zijn studietijd de orthodoxie kennen en stichtte in St Hubert een nog steeds actieve leef- en werkgemeenschap van orthodoxe monniken die met haar diensten tot ver over de grenzen gelovigen bedient.

De Molenheide is nostalgie voor Paul. In zijn jeugd deed hij hier vakantiewerk bij het Pluimveebedrijf dat hier tot 2000 actief was. Hij pakte urenlang kippen in boxen. Geen makkelijk werk. Wat

een metamorfose. Nu dwaal je over een uitgestrekt heidegebied met poelen en een vleermuiskelder. Er grazen Schotse Hooglanders die tijdelijk even de koelte en rust van het bos opzochten.

Onze lunch met worstenbroodje genieten we bij de voetbalclub op het terras. In alle rust kunnen we onze gesprekken doorzetten en energie opdoen voor de tweede helft.

Via de Princepeel en het landgoed Princepeel ooit van de prinsen van Oranje en nu in handen van de familie Smits die er duurzame landbouw bedrijft, lopen we naar de Groespeel.

In de Groespeel stroomt het beekje De Grote Beek. Aan de rand van het gebied ligt het Peelkanaal, onderdeel van de Peel-Raamstelling, een verdedigingslinie uit WOII.

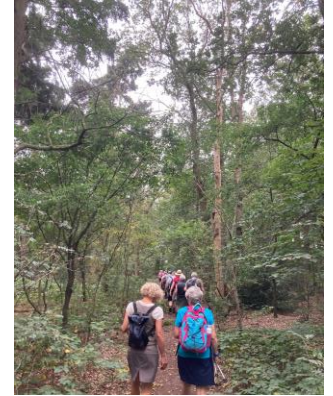

Een bijzonder verhaal uit deze periode stamt uit de eerste oorlogsdagen mei 1940. Een Duitse pantser trein en goederentrein weten door de verdediging heen te dringen. Ze rijden over het Duitse lijntje, een deel van de spoorverbinding tussen Londen en Berlijn, en zetten in de omgeving van Uden zo'n 900 infanteristen en wapens af.

Bij terugkeer botsen de Duitsers op de zgn Asperges, ijzeren palen die de Nederlandse verdedigers inmiddels hadden kunnen plaatsen. De trein ontspoorde op de brug over het Defensiekanaal en er breken hevige gevechten uit in de Peel-Raamstelling die uiteindelijk met overmacht door de Duitsers gewonnen worden. De asperges zijn als monument hier in het Duitse lijntje nagebouwd.

Het Duitse lijntje is tegenwoordig een gewilde wandelroute in dit deel van Brabant.

De wandelkaravaan trekt met zacht gebabbel en licht geruis verder door het bos naar het eindpunt: de voetbalclub van Wilberoord. We hebben er een dikke 18 km opzitten door een prachtig gebied in goed gezelschap en inspirerende verhalen van onze gids Paul.

Ria Kauffman

Caminocafé in het Mariapaviljoen in Den Bosch

In september was er voor het eerst in anderhalf jaar weer een caminocafé. Het was heerlijk om nu weer echt bij elkaar te komen. Fijn ook om weer nieuwe gezichten te zien en mensen op weg te kunnen helpen. Ook fijn om weer bekende gezichten te zien en hun verhalen te horen.

Woensdag 13 oktober is het volgende caminocafe. Tussen 19 en 21 uur ben je weer van harte welkom in het Mariapaviljoen, Burgemeester Loeffplein 70a in Den Bosch.

Er is nog steeds een maximum aan het aantal deelnemers, dus je kunt je opgeven door een mail te sturen naar: caminocafeshertogenbosch@gmail.com

Groetjes, Esther Kuijsters

Fragmenten van onderweg

Walk of Wisdom

Toen ik een aantal weken terug bij een Spaanse kennis informeerde naar de situatie in Spanje om dit jaar nog te gaan lopen, vertelde ze me dat men in Spanje geconfronteerd werd met de 5^e Covid golf, dat alle gemeentelijke en provinciale herbergen nog gesloten waren en dat de particuliere herbergen en hostals voor ca 30 - 40 % plaats boden. Bovendien dat alle overnachtingen gepland en gereserveerd moesten worden. Kortom, niet goed voor mijn pelgrimsgevoel. Ik besloot toen om lopen in Spanje nog maar een jaartje over te slaan.

Maar wat dan?

Medio september hebben we (Catharina en ik) de Walk of Wisdom gelopen.

Een wandeltocht van ca 140 km, met start en finish in de Stevenskerk in Nijmegen. Bij etappes van ca 20 km kun je dan in 7 dagen rond lopen (in 8 dagen heb je wat meer tijd en

in 6 dagen is ook goed te doen).

Pikant detail hierbij is wel dat de reden dat ik niet in Spanje wilde lopen (alles tevoren plannen en reserveren) ook bij deze tocht moest gebeuren.

Een ander puntje van aandacht is het routeboekje en de daarin aangegeven afstanden van plaats tot plaats. Wij hebben ons daarin wat verkeken.

Bij het voorbereiden van de tocht hebben we op basis van het routeboek de dag etappes bepaald. Voor de eerste dag ca 20 km, d.w.z. Nijmegen - Groesbeek. Overnachting gevonden (vrienden op de fiets) in Breedeweg. De route loopt echter niet dóór, maar ten noorden van Groesbeek langs via Kranenburg naar het Reichswald in Duitsland.

Toen we op de Duivelsberg in de namiddag nog een avondmaaltijd nuttigden, gingen we daarna opgewekt op weg naar Groesbeek. Het weer was inmiddels wat grijsig geworden en het werd wat frisser. Op enig moment (het werd al wat later) kruisten we een grotere weg (Wylersbaan) waar we recht door de route moesten vervolgen en rechtsaf richting Groesbeek. We kozen voor het laatste. Het was inmiddels wat gaan miezeren en het duurde (on)behoorlijk lang vóór we op onze overnachtingsplaats aankwamen (ca 20.15 uur). Best heftig.

De volgende ochtend bij vertrek plensde het van de regen. We namen de bus richting Groesbeek en moesten overstappen voor Horst; daarna richting Kranenburg. Op de overstap plaats was het onduidelijk of en wanneer er een bus richting Horst zou komen. Het regende nog steeds zeer stevig.

We bedachten toen maar terug richting Groesbeek te gaan en daar te bezien hoe we verder konden.

10.15 uur in Groesbeek waar alle bars/ restaurants/

terrassen nog tot 11 uur gesloten bleven. Bakker Bart was open en schonk koffie met koek. Voorlopig zaten we droog en een beetje warm. Kwart voor 12 werd het lichter in de lucht en om ongeveer 12 uur werd het droog.

We hebben toen maar besloten om deze dag door het Reichswald tegoed te houden en meteen naar Milsbeek te lopen, waar we onderdak hadden gereserveerd in een trekkershut bij de Diepen.

Van Groesbeek naar het zuiden via Breedeweg (net achter onze slaappleats van de afgelopen nacht) en dan nog een klein stukje.

We waren wel vroeg in de middag op onze bestemming. Dat viel dus weer mee.

De tocht op zich loopt door schitterend landschap. Ooypolder, Beek, Berg en Dal, Duivelsberg, Reichswald (D), St. Jansberg, Malden, Hatertse Vennen, Grave en Ravenstein, Hernen, langs de oevers van de Maas en de Waal en zo terug naar Nijmegen.

Behalve de woensdagochtend hebben we de gehele week schitterend weer gehad en het behoorlijk getroffen.

Deze tocht is meer dan de moeite waard en zeker aan te bevelen.

Rinse

En dan nog even dit

Camino de Santiago

Salía de Roncesvalles
a recorrer el camino
un apuesto peregrino
cruzando montes y valles.

Mochila en ristre a la espalda
con su bastón y la concha
adornaba con guirnalda
un suéter de manga ancha.

Con aspecto descuidado
por los rigores del tiempo
al camino va venciendo
con más de algún contratiempo.

En la ruta Jacobea
arte, cultura y senderos
basílicas y catedrales
hostales y posaderos.

En un alto en el camino
se detuvo en una ermita
para pedirle a la Virgen
que la suerte le transmita.

Casi al final del camino
en una verde pradera
una mujer de bandera
encontraba en su destino.

El sepulcro del Apóstol
les esperaba en Santiago
era el final del camino
para ellos un halago.

J. Piñeiro

Hij vertrok naar Roncesvalles om zich op het pad van de Camino te begeven.

Een knappe pelgrim die bergen en valleien doorkruist.

Zijn rugzak dicht tegen zijn rug, zijn stok en schelp versierd met slingers.

Hij draagt een trui met wijde mouwen.

Met zijn onverzorgde uiterlijk vanwege de ontberingen in de tijd is hij de Camino aan het overwinnen.

Na meerdere tegenslagen op de Jacobs' route met kunst, cultuur en wandelpaden, basilieken en kathedraalen, hostels en herbergiers.

Op een hoogte aan de Camino is hij gestopt in een hermitage om de Maagd om geluk te vragen.

Bijna aan het einde van de Camino, in een groene weide, trof hij een unieke vrouw op zijn bestemming aan.

Het graf van de Apostel dat hen in Santiago wachtte, was het einde van de Camino en voor hen een loftuiting.

Vertaling Marianne

Zoals bekend zijn bijdragen aan deze nieuwsbrief altijd van harte welkom. Je kunt je bijdrage sturen naar de [regio Den Bosch](#), het liefst vóór 25 oktober 2021.

Rest ons nog je een goede herfstmaand toe te wensen.

Met warme camino groet van
Marianne, Theo en Rinse